Almanna- og mentamálaráðið

Dagfesting:	18. des.2023
Mál nr.:	23/01350
Málsviðgjørt:	AKSS/BÁT
Ummælistíð:	10.05.2023-09.06.2023
Eftirkannað:	01.11.2023

Uppskot til

Løgtingslóg
um
Brekumboð

Heimild

§ 1. Landsstýrisfólkið setir á stovn Brekumboð.
Stk. 2. Umframt Brekumboðið setir landsstýrisfólkið eina nevnd, sum skal ráðgeva Brekumboðnum.
Stk. 3. Brekumboðið er óheft í virki sínum.

Brekumboðið

§ 2. Brekumboðið kann frítt úttala seg um viðurskifti innan tess virkisøki.
Stk. 2. Brekumboðið kann bert úttala seg um yvirskipað viðurskifti, og ikki um viðurskifti hjá einstaklingum.
Stk. 3. Brekumboðið kann bert úttala seg og kann ikki taka avgerðir.

§ 3. Brekumboðið skal:
1) Hava eftirlit við at innlendis lóggáva, tænastur og tilboð eru í samsvari við ST sáttmálan um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.
2) Veita ráð og vegleiðing til fólk, ið bera brek, um teirra rættindi, kærumøguleikar og klagumøguleikar.
3) Veita ráð og vegleiðing til almennar myndugleikar, almennar og privatar stovnar og fyritøkur, fakfeløg og áhugafeløg um spurningar viðvíkjandi rættindum, kærumøguleikum og klagumøguleikum hjá fólki, ið bera brek.
4) Veita kunning og frálæru við tí endamáli at ala fram virðing fyri rættindum hjá fólki, ið bera brek.
5) Gera frágreiðingar og kanningar um viðurskifti hjá fólki, ið bera brek.
6) Gera røddina hjá fólki, ið bera brek, týðiligari í almenna rúminum og birta kjak um viðkomandi spurningar, sum viðvíkja rættindum hjá fólki, ið bera brek.

Stk. 2. Brekumboðið skal hoyra fólk, ið bera brek, og áhugafeløg á brekøkinum.

§ 4. Brekumboðið skal geva landsstýrinum og Løgtinginum ummælissvar og

ráðgeving í sambandi við lógararbeiði og onnur átøk, sum hava týdning fyri viðurskifti hjá fólki, ið bera brek.

§ 5. Brekumboðið ger á hvørjum ári eina ársfrágreiðing um sítt virksemi. Frágreiðingin skal almannakunngerast og latast landsstýrinum, Løgtinginum, Kommunufelagnum og nevndini fyri Brekumboðið.

§ 6. Brekumboðið verður sett fyri fimm ár, við møguleika fyri leingjan í upp til átta ár.
Stk. 2. Brekumboðið skal hava:
1) Góðan kunnleika til lógir og skipanir.
2) Góðan kunnleika til viðurskifti sum serliga eru viðkomandi fyri fólk, ið bera brek.
3) Viðkomandi utbúgving á kandidatstøði ella líknandi.

Stk. 3. Brekumboðið kann verða loyst úr starvi, um:
1) Brekumboðið vanrøkir uppgávurnar, sum sambært løgtingslógini eru lagdar til Brekumboðið, ella
2) Brekumboðið ber seg at á ein hátt, sum týðiliga minkar um álitið á, at Brekumboðið kann røkja uppgávur sínar á fullgóðan hátt.

Stk. 4. Landsstýrisfólkið kann eftir tilmæli frá meirilutanum í nevndini fyri Brekumboðið loysa Brekumboðið úr starvi, um ein av treytunum í stk. 3 er lokin.

Fyrisiting

§ 7. Brekumboðið setir og loysir úr starvi starvsfólk síni.
Stk. 2. Starvsfólkini røkja dagligu uppgávurnar saman við Brekumboðnum.
Stk. 3. Brekumboðið kann taka serligan sakkunnleika við í arbeiði sítt.

Nevndin fyri Brekumboðið

§ 8. Nevndin fyri Brekumboðið hevur sjey limir og sjey varalimir. Forfólkið í MEGD er fastur limur í nevndini, og næstforfólkið er varalimur. Hinir limirnir verða tilnevndir av landsstýrisfólkinum eftir tilmæli frá niðanfyri nevndu:
1) ein umboðandi løntakarar,
2) ein umboðandi arbeiðsgevarar,
3) ein umboðandi kommunurnar,
4) ein umboðandi almannaøkið,
5) ein umboðandi heilsuøkið, og
6) ein umboðandi skúlaøkið.

Stk. 2. Varalimir verða valdir á sama hátt sum limir eftir stk. 1.
Stk. 3. Tey, ið verða tilnevnd í nevndina, skulu hava breitt innlit í tað økið, tey umboða, eins og innlit í viðurskifti sum serliga eru viðkomandi fyri fólk, ið bera brek. Starvsfólk í stjórnarráðum og kommunustýrislimir kunnu ikki vera limir í nevndini fyri Brekumboðið.
Stk. 4. Limirnir og varalimirnir verða valdir fyri fýra ár í senn. Ávikavist tríggir og tríggir limir verða valdir annað hvørt ár.
Stk. 5. Limirnir verða sitandi í nevndini, til nýggir limir eru tilnevndir. Um ein limur fer frá í úrtíð, situr varalimurin skeiðið út.
Stk. 6. Nevndin skipar seg sjálv.

§ 9. Uppgávurnar hjá nevndini eru:
1) At veita kunning, ráð og íkast til Brekumboðið og soleiðis tryggja, at virksemið fevnir um viðkomandi málsøkir.
2) At koma við tilmæli um, hvørjar uppgávur og evnir Brekumboðið kann raðfesta.
3) At gera vart við, um Brekumboðið ikki røkir sínar uppgávur og skyldur sbrt. hesi løgtingslóg.

Stk. 2. Nevndin hevur regluliga fund við Brekumboðið.
Stk. 3. Landsstýrisfólkið kann gera nærri ásetingar um virksemi og fundarskipan nevndarinnar.

Gildiskoma

§ 10. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2025.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Í 2009 samtykti Løgtingið at taka undir við sáttmálanum hjá Sameindu tjóðum (ST) um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek (Breksáttmálin). Endamálið við sáttmálanum er at fremja, verja og tryggja fólki, ið bera brek, øll mannarættindi og grundleggjandi frælsi fullvegis og javnbjóðis, og fremja virðingina fyri teirra viðføddu tign.

Breksáttmálin er ein ætlanaryvirlýsing, sum útgreinar karmarnar fyri, hvussu rættindi hjá fólki, ið bera brek, verða varðveitt, styrkt og ment í samfelagnum.

Fólk, ið bera brek, fevna sambært sáttmálanum um tey, sum hava varandi likamlig, sálarlig, vitborin og kenslulig mein, sum í samvirki við ymsar forðingar kunnu forða fyri, at tey til fulnar og á virknan hátt kunnu vera við í samfelagnum á jøvnum føti við onnur.

Grein 33, stk. 2, í sáttmálanum áleggur limalondunum at tilnevna eina sjálvstøðuga eind, sum skal virka fyri, verja og hava eftirlit við, at ásetingarnar í sáttmálanum verða settar í gildi í innlendis lóggávu. Føroyar hava sostatt eina altjóða skyldu til at seta á stovn eftirlit á brekøkinum.

Ymsu serfrøðinganevndirnar hjá ST hava í fleiri umførum gjørt vart við, at Føroyar ikki hava óheft eftirlit á mannarættindaøkinum, harímillum á brekøkinum. Harumframt hevur MEGD heitt á landsstýrið um at skipa eitt óheft eftirlit við, at breksáttmálin verður fylgdur, og víst á, at tørvur er á at seta eitt talsfólk á brekøkinum, ið kann ráðgeva og koma við tilmælum, sum styrkja kor teirra, ið bera brek.

Landsstýriskvinnan í almanna- og mentamálum hevur sett sær fyri, at Føroyar skulu liva upp til breksáttmálan, og ætlar landsstýriskvinnan at betra um rættindi og kor hjá fólki, ið bera brek í Føroyum. Tí verður uppskot um at seta á stovn Brekumboð lagt fyri Løgtingið.

Á aðalfundi Sameinda tjóða í 1993 vórðu París-meginreglurnar samtyktar. Hesar lýsa meginreglurnar fyri, hvussu ein landsfevnandi mannarættindastovnur skal setast á stovn, undir hesum ábyrgd, samanseting og arbeiðshættir. Talan er ikki um bindandi reglur, men um yvirskipaðar meginreglur. Sambært ST er tað av týdningi, at skipað verður fyri einum óheftum stovni, sum er í samsvari við París-meginreglurnar.

Brekumboðið er skipað við íblástri í ásetingunum í París-meginreglunum, ið eitt nú merkir, at umboðið hevur heimild í lóg, er fyrisitingarliga og fíggjarliga óheft av stjórnini, hevur tryggjað málsræði í lóggávu, og virkar fyri at verja mannarættindi eins og at veita frálæru í mannarættindum, í hesum føri avmarkað til brekøkið. Brekumboðið skal harumframt lata Løgtinginum, landsstýrinum og Kommunufelagnum frágreiðingar og viðmerkingar á ráðgevandi grundarlagi, og virka sum brúgv millum borgarliga samfelagið og stjórnina, og millum stjórnina og altjóða samfelagið.

Brekumboðið skal virka óheft, og hava eftirlit við, at innlendis lóggáva, tænastur og tilboð eru í samsvari við breksáttmálan. Harumframt skal Brekumboðið hava ein upplýsandi leiklut viðvíkjandi rættindum hjá fólki, ið bera brek. Brekumboðið kann seta fólk í starv til skrivstovuhald, at røkja dagligu uppgávurnar saman við Brekumboðnum. Eisini kann Brekumboðið taka serligan sakkunnleika við í arbeiðið.

Brekumboðið skal hava sum aðalmál at tryggja, at røddin hjá fólki, ið bera brek, gerst týðiligari í almenna rúminum, og verður hoyrd í øllum lutum, ið ávirka umstøðurnar hjá fólki, ið bera brek.

Í málum, har tað er viðkomandi at vísa á manglar ella brek í lóggávuni viðvíkjandi áhugamálum hjá fólki, ið bera brek, hava Løgtingsins umboðsmaður og Brekumboðið bæði heimild at úttala seg. Brekumboðið og Løgtingsins umboðsmaður hava tó hvør sítt endamál, virksemi og heimildargrundarlag. Meðan leikluturin hjá Brekumboðnum í størri mun er yvirskipað at fremja áhugamál hjá fólki, ið bera brek, í lóggávuni og samfelagnum annars, er uppgávan hjá Umboðsmanninum at viðgera klagur og fremja eftirlit sambært umboðsmannalógini. Umboðsmaðurin hevur eftirlit við allari fyrisiting heimastýrisins, harímillum eisini Brekumboðnum.

Brekumboðið er ikki ein kæru- ella klagumyndugleiki. Hinvegin er uppgávan hjá Brekumboðnum at vísa á, hvørji kæru- og klagumøguleikar eru til taks.

Til at veita kunning, ráð og íkast til virksemið hjá Brekumboðnum, verður sett ein nevnd, ið hevur breiða umboðan í samfelagnum, og soleiðis er við til at tryggja, at virksemið hjá Brekumboðnum fevnir um viðkomandi økir. Hetta er í samsvari við Parísmeginreglurnar, ið áseta, at borgarliga samfelagið skal vera breitt umboðað.

1.2. Galdandi lóggáva

Tað er eingin mannarættindaeind ella stovnur í Føroyum, ið hevur óheft eftirlit á brekøkinum. Brekumboðið er tí ein nýggj fyriskipan, og er eingin galdandi lóggáva á økinum.

Hóast eingin mannarættindaeind ella eftirlitseind sambært breksáttmálanum er í Føroyum, so hava vit ymiskar stovnar og felagsskapir, sum lutvíst hava eftirlit við brekøkinum.

Kærustovnurin er kærumyndugleiki í málum, sum viðvíkja fólki, ið bera brek, og Javnstøðunevndin klagumyndugleiki í málum, sum viðvíkja viðurskiftum á arbeiðsmarknaðinum hjá fólki, ið bera brek. Løgtingsins umboðsmaður er klagu- og eftirlitsmyndugleiki, og fevnir virksemi hansara um alla almennu fyrisitingina. Umboðsmaðurin kann kanna allar stovnar, myndugleikar og tænastustøð, sum eru fevnd av virkisøki hansara, og hevur rætt til at vitja støð, ið kannað verða. Í sambandi við eftirlitsvitjanir og klagumál kann umboðsmaðurin eisini hyggja eftir atkomu og mismuni vegna brek, men uttan at hesin partur verður tikin framum ella serliga raðfestur framum onnur øki í arbeiðinum.

MEGD og áhugafeløgini á brekøkinum annars fremja eitt ávíst eftirlit. Hetta við millum annað at vera hoyringarpartur í sambandi við lógarsmíð og gera vart við viðurskifti, ið tey ikki meta eru nøktandi. Feløgini meta ikki, at eftirlitið á brekøkinum er nøktandi, og hevur MEGD tí í fleiri førum víst á tørvin á at skipa eitt óheft eftirlit sambært breksáttmálanum.

Hendan løgtingslóg tekur útgangsstøði í breksáttmálanum, sum Løgtingið hevur tikið undir við í 2009. Sáttmálin er ikki settur í gildi við lóg, men heldur er føroysk lóggáva broytt samsvarandi sáttmálanum, har tað hevur verið neyðugt, so hon er í samsvari við ásetingarnar í sáttmálanum. Breksáttmálin áleggur limalondunum at skipa eina eftirlitseind, sum skal virka fyri, verja og hava eftirlit við, at ásetingarnar í sáttmálanum verða settar í gildi í innlendis lóggávu. Harumframt hava Føroyar fingið afturvendandi viðmerkingar frá ymsu serfrøðinganevndunum

hjá ST um, at Føroyar ikki hava óheft eftirlit á mannarættindaøkinum, og mæla tær staðiliga til, at Føroyar seta á stovn ein mannarættindastovn sambært París-meginreglunum.

Við lóggávuni verður ein tílík eftirlitseind, ið hevur eftirlit við rættindunum hjá fólki, ið bera brek, sett á stovn.

Viðvíkjandi ráðgevandi leiklutinum hjá Brekumboðnum, veita myndugleikar og stovnar í dag í ein ávísan mun ráðgeving um teirra tilboð, tænastur og virksemi til fólk, ið bera brek. Eisini hevur Almannaverkið eina lógarásetta skyldu til at veita sosialfakliga ráðgeving um, hvør hjálp kann veitast sambært almannalógini og í mun til aðra lóggávu, og skal Almannaverkið í hesum sambandi vísa á møguleikar fyri hjálp frá øðrum myndugleikum og sjálvsognarstovnum.

Tað verður tó oftani borið fram, at fólk, ið bera brek, hava trupult við at fáa greiðu á, hvar tey skulu venda sær fyri at fáa hjálp, eins og hvørji rættindi tey hava í hvørjum einstøkum føri. Við løgtingslógini verður eitt tílíkt stað sett á stovn, ið er óheft, og skal ráðgeva fólki, ið bera brek, um hvørji rættindi tey hava á øllum økjum, eins og at beina tey til rætta myndugleika, at fáa nærri leiðbeining og hjálp, í mun til ávísar tænastur, ið tey hava tørv á.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við lógaruppskotinum er at betra um rættindi og kor hjá fólki, ið bera brek, og at skipa eina sjálvstøðuga eind, sum skal virka fyri, verja og hava eftirlit við, at innlendis lóggáva, tænastur og tilboð eru í samsvari við breksáttmálan.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

At landsstýrið velur at seta Brekumboð á stovn, er ein nýskipan, ið styrkir rættindi og kor hjá fólki, ið bera brek, í Føroyum.

Lógaruppskotið hevur við sær, at fólk, ið bera brek, almennir myndugleikar, almennir og privatir stovnar og fyritøkur, fakfeløg og áhugafeløg, kunnu fáa ráðgeving og vegleiðing um spurningar viðvíkjandi rættindum, kæru- og klagumøguleikum hjá fólki, ið bera brek, á einum staði. Tað hevur leingi verið tørvur á einum tílíkum staði, og er tað ein fyrimunur við uppskotinum, at hetta verður sett á stovn.

Brekumboðið skal hava sum aðalmál at tryggja, at røddin hjá teimum, ið bera brek, gerst týðiligari í almenna rúminum, og verður hoyrd í øllum lutum, ið eru viðkomandi fyri fólk, ið bera brek. Harvið hevur uppskotið tann fyrimun við sær, at røddin hjá fólki, ið bera brek, verður styrkt.

Samstundis er tað ein fyrimunur fyri rættartrygdina hjá fólki, ið bera brek, at eitt óheft umboð verður sett á stovn, ið fer at hava eftirlit við at innlendis lóggáva, tænastur og tilboð eru í samsvari við breksáttmálan.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Uppskot til løgtingslóg um Brekumboð varð lagt til almenna hoyring á ummælisportalinum hjá Føroya landsstýri tann 10. mai 2023.

Harumframt fingu hesi uppskotið til ummælis:

Kommunufelag Føroya
Stjórnarráðini við áheitan um at senda til viðkomandi undirliggjandi stovnar
MEGD við áheitan um at senda til limafeløgini
Heilsuhjálparafelag Føroya
Heilsurøktarafelag Føroya
Føroya Pedagogfelag
Føroya Lærarafelag
Felagið Føroyskir Sálarfrøðingar
Starvsfelagið
Fysioterapeutfelagið
Føroya Ergoterapeutfelag
Sosialráðgevarafelag Føroya
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar
Landsfelag Pensjónista
Almannaverkið
Dugni
Sjóndeplin
Fountainhúsið
Dátueftirlitið
Fosturforeldrafelagið
Vinnuhúsið
Løgtingsins umboðsmaður
Føroya Kærustovnur
Javnstøðunevndin

Freistin at koma við viðmerkingum var 10. juni 2023.

Ummælissvar eru komin frá Løgtingsins umboðsmanni, Fíggjarmálaráðnum, Kommunufelagnum, MEGD, Felagnum Hoyr, Landsfelag Pensjónista, Føroya Arbeiðsgevarafelag, Føroya Lærarafelag, Føroya Pedagogfelag og Sosialráðgevarafelag Føroya.

Harumframt hava Heilsumálaráðið, Fiski- og samferðslumálaráðið, Umhvørvismálaráðið, Dátueftirlitið og Heilsurøktarafelag Føroya boðað frá, at tey ikki hava viðmerkingar til uppskotið.

Sum úrslit av hoyringini eru gjørdar nakrar broytingar í lógaruppskotinum.

Mest týðandi eru:

- At broyting er gjørd í § 8, stk. 3, ið nágreinar, at starvsfólk í stjórnarráðum og kommunustýrislimir kunnu ikki vera limir í nevndini fyri Brekumboðið
- Samanseting og tal av nevndarlimum
- At tað er nágreinað og umorðað, nær nevndin fyri Brekumboðið kann mæla til, at Brekumboðið verður loyst úr starvi

Harumframt eru fleiri nágreiningar gjørdar í viðmerkingunum, millum annað har ummælisskrivini vístu, at okkurt ikki var nóg skilligt. Víst verður annars til fylgiskjal 1, har ummælissvarini verða gjøgnumgingin.

Fyri at síggja ummælissvarini í fullum líki, verður víst til sjálv ummælissvarini, ið somuleiðis eru viðløgd sum fylgiskjøl til lógaruppskotið.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Fíggjarligu avleiðingarnar fyri landið av uppskotinum eru mettar at verða 2 mió. kr. Hesar eru útgreinaðar niðanfyri. Lógin fer ikki at hava fíggjarligar avleiðingar fyri kommunur.

Mett verður, at fyri at Brekumboðið skal kunna lyfta uppgávuna á nøktandi hátt, er neyðugt við umsiting, ið fevnir um ein stjóra, ið eisini verður nevndur Brekumboðið, og ein samskipara, ið eisini kann virka sum skrivstovufólk. Brekumboðið skal hava sjálvstøðuga játtan á fíggjarlógini. Mett verður, at samlaðu lønarútreiðslurnar verða umleið 1,5 mió. kr.

Mett verður neyðugt, at Brekumboðið hevur eina játtan til at framleiða kunningartilfar, gera frágreiðingar og kanningar um viðurskifti hjá fólki, ið bera brek, at keypa serkunnleika eftir tørvi, eins og til ferðakostnað, ið ger tað møguligt hjá Brekumboðnum at luttaka á eitt nú ST-fundum og á norðurlendskum fundum, sum eru viðkomandi fyri arbeiðið hjá Brekumboðnum. Harumframt verða útreiðslur til skrivstovuhald og hølisviðurskifti.

Umframt Brekumboðið verður sett ein nevnd fyri Brekumboðið. Nevndin hevur sjey limir. Nevndin fær fundarpengar sambært *Umfarsskriv um nevndarsamsýningar* hjá Fíggjarmálaráðnum, umframt koyripengar, alt eftir hvar limirnir búgva.

Mett verður, at neyðugt er at seta umleið 500 tús. kr. av til rakstur, nevndarsamsýningar og annað.

Fyrsta árið verður mett neyðugt, at Brekumboðið nýtir ein part av samlaðu játtanini til at menna eina heimasíðu, ið er atkomulig fyri øll fólk, ið bera brek, eins og til at keypa innbúgv og annað. Tað, sum verður brúkt uppá stovnsetan fyrsta árið, er umleið tað sama, sum Brekumboðið komandi árini fer at brúka til at framleiða kunningartilfar og gera kanningar.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Brekumboðið er ein nýggj fyriskipan, ið skipanarliga hoyrir undir landið. Harvið er Brekumboðið ein umsitingarlig avleiðing í sær sjálvum. Væntast kann, at Brekumboðið fer at seta spurningar til myndugleikar at svara, eins og at koma við áheitanum um ávíst, ið viðmælt verður at arbeiða við.

Brekumboðið áleggur ikki landinum og kommununum uppgávur, ið hava umsitingarligar avleiðingar við sær. Tó er neyðugt hjá landi og kommunum at fyrihalda seg til frágreiðingar, tilmæli og annað frá Brekumboðnum.

Hóast Brekumboðið skipanarliga hoyrir undir landsstýrið, má atlit takast at óheftni, og tí er umráðandi, at Brekumboðið ikki hevur skrivstovu í einum stjórnarráði ella øðrum myndugleika, sum væntast kann, at Brekumboðið fer at hava umsjón við.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir
Uppskotið hevur jaligar avleiðingar fyri fólk, ið bera brek, av tí at endamálið við uppskotinum er at betra um teirra rættindi og kor, eins og at virka fyri, verja og hava eftirlit við, at innlendis lóggáva, tænastur og tilboð eru í samsvari við breksáttmálan.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

1) **Hoyvíkssáttmálin**
   Uppskotið hevur ikki avleiðingar í mun til nevnda sáttmála.

2) **Evropeiski mannarættindasáttmálan, EMRS**
   Uppskotið hevur jaligar avleiðingar, av tí at mannarættindi hjá fólki, ið bera brek, verða styrkt.

3) **Sáttmáli Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek**
   Uppskotið hevur jaligar avleiðingar. Sambært § 33, stk. 2. í sáttmálanum skulu limalondini tilnevna eina sjálvstøðuga eind, sum skal virka fyri, verja og hava eftirlit við, at ásetingarnar í sáttmálanum verða settar í gildi í innlendis lóggávu.

   Við hesari lóg verður Brekumboð sett á stovn, sum skal virka fyri, verja og hava eftirlit við, at innlendis lóggáva, tænastur og tilboð eru í samsvari við ST-sáttmálan um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

   Við hesum uppskoti liva Føroyar harvið upp til sína altjóða skyldu um at seta á stovn eftirlit á brekøkinum.

2.9. Markaforðingar
Uppskotið hevur ikki slíkar avleiðingar.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantiheimildir ella onnur størri inntriv
Uppskotið hevur ikki slíkar avleiðingar.

2.11. Skattir og avgjøld
Uppskotið hevur ikki slíkar avleiðingar.

2.12. Gjøld
Uppskotið hevur ikki slíkar avleiðingar.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur?
Uppskotið hevur ikki slíkar avleiðingar.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrisfólkið, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?
Landsstýrisfólkið fær heimild til at seta Brekumboðið í starv og loysa Brekumboðið úr starvi.

Somuleiðis fær landsstýrisfólkið heimild til at seta nevndina fyri Brekumboðið, eftir tilmæli, og at gera nærri ásetingar um virksemi og fundarskipan nevndarinnar.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?
Uppskotið hevur ikki slíkar avleiðingar.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?
Brekumboðið hevur ein upplýsandi leiklut, og fer í sínum virksemi at vísa á, í hvønn mun rættindi og lívsumstøður hjá fólki, ið bera brek, eru nøktandi. Mett verður, at hetta kann stuðla upp undir, at batar verða framdir, og á tann hátt er Brekumboðið við til at stuðla undir tey 17 heimsmálini hjá ST fyri burðardyggari menning.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1
Lógin gevur landsstýrisfólkinum heimild til at seta á stovn Brekumboð, ið skal virka fyri at styrkja rættindi og áhugamál hjá fólki, ið bera brek, í Føroyum.

Til § 1, stk. 2
Limirnir í nevndini eru valdir fyri at ráðgeva Brekumboðnum um tað øki, tey umboða, og harvið tryggja, at virksemið hjá Brekumboðnum hevur eina breiða umboðan í samfelagnum. Talan er um eina breiða umboðan av sjónarmiðum, og skulu limirnir ikki umboða møgulig sjónarmið hjá t.d. egnum arbeiðsgevara ella avvarðandi myndugleikaøki.

Til § 1, stk. 3
Fyri at kunna røkja uppgávuna til fulnar er ásett, at Brekumboðið er óheft í virksemi sínum. Hetta merkir, at Brekumboðið er sett av landsstýrisfólkinum, men burtursæð frá hesum hevur landsstýrisfólkið ella annar almennur myndugleiki onga ávirkan á virksemið. Talan er sostatt um ein sjálvstøðugan almennan myndugleika, sum er fevndur av fyrisitingarlógini, og sum harvið eisini er undir eftirliti hjá Løgtingsins umboðsmanni.

Óheftni skal m.a. vera við til at tryggja, at Brekumboðið kann tala at, tá ið umboðið metir at viðurskifti ikki eru nøktandi, og vísa á manglar, uttan at hetta fær ávirkan á starvið.

Til § 2
At Brekumboðið frítt kann úttala seg, merkir, at eingin kann átala Brekumboðið ella avmarka tess talufrælsi, tá ið talan er um viðurskifti, sum eru viðkomandi fyri umstøðurnar hjá fólki, ið bera brek. Sum dømi kann nevnast, at Brekumboðið kann havast at politisku skipanini ella almennum myndugleikum, uttan at tað fær avleiðingar fyri starvið.

Virkisøkið fevnir um øll viðurskifti, sum viðkoma fólki, ið bera brek, sum t.d. sosial, bústaðar, fíggjarlig, heilsu, útbúgvingar, arbeiðis, og mentanarlig viðurskifti.

Til § 2, stk. 2 og stk. 3.
Talufrælsið hjá Brekumboðnum er avmarkað á tann hátt, at Brekumboðið ikki kann úttala seg um viðurskifti hjá einstaklingum. Um Brekumboðið kemur fram á viðurskifti hjá einstaklingum, sum ikki eru í lagi, kann Brekumboðið ei heldur viðgera einstaka málið ella taka nakra avgerð hesum viðvíkjandi. Í tílíkum førum kann Brekumboðið velja at kanna hesi viðurskifti yvirskipað. Um trupulleikin er gjøgnumgangandi, kann Brekumboðið úttala seg á ein yvirskipaðan hátt, uttan at úttala seg um einkulta málið.

Sum dømi kann nevnast, at um Brekumboðið vitjar eitt sambýli, har fólk, ið bera brek, búgva, og sær, at ein borgari hevur ikki nøktandi atkomu til felagsøkið, kann Brekumboðið ikki úttala seg um viðurskiftini hjá hesum ítøkiliga borgara alment. Tó kann Brekumboðið kanna hesi viðurskifti nærri, og úttala seg um, at tað eru borgarar í sambýlum, ið ikki hava nøktandi atkomu til felagsøkir. Tá kann Brekumboðið vísa á, at hetta ikki er í samsvari við breksáttmálan, og gera vart við, at tørvur er á at fáa hetta í rættlag.

Til § 3
Greinin ásetur tær uppgávur, ið Brekumboðið skal røkja í virki sínum. Hesar skulu skiljast breitt. Ein grundleggjandi hugsjón í breksáttmálanum er atkoma, og tí skal atlit takast at atkomu í breiðastu merking, harímillum fysiska og talgilda atkomu og annað. Hetta merkir eitt nú, at tá Brekumboðið hevur eftirlit við innlendis lóggávu, tænastum og tilboðum, verður hugt eftir, um fysiska og talgilda atkoman er í samsvari við breksáttmálan. Eisini merkir hetta, at tá Brekumboðið hoyrir fólk, ið bera brek, ella skipar fyri tiltøkum og kunningarátøkum, skal Brekumboðið tryggja, at fysiska og talgilda atkoman er nøktandi.

Til § 3, stk. 1, nr. 1
At hava eftirlit við innlendis lóggávu, tænastum og tilboðum er ein uppgáva, sum er sprottin úr § 33, stk. 2 í breksáttmálanum. Brekumboðið ger hetta m.a. við at vera hoyringarpartur í øllum lógarsmíði, sum verður sent til ummælis og er viðkomandi fyri økið. Eisini er uppgávan alment at vísa á, hvørji viðurskifti virka, hvørji tørva ábøtur og hvørji rættindi mangla í Føroyum.

Til § 3, stk. 1, nr. 2
Uppgávan hjá Brekumboðnum er í hesum sambandi at tryggja, at fólk, ið bera brek, kunnu fáa upplýsingar um teirra rættindi, kæru- og klagumøguleikar á einum staði, eins og at tryggja, at kunningartilfar um rættindi, kæru- og klagumøguleikar er sjónligt og atkomuligt. Sum dømi kann nevnast, at Brekumboðið fer at hava eina heimasíðu og annað upplýsandi tilfar, ið greitt lýsir, hvørji rættindi fólk, ið bera brek, hava og hvønn tey kunnu kæra ella klaga til í hvørjum einstøkum føri. Eisini skulu fólk, ið bera brek, kunna venda sær til Brekumboðið fyri at fáa ráð og vegleiðing um teir spurningar og ivamál, sum tey hava, hesum viðvíkjandi. Tað er umráðandi at tryggja, at atkoman til upplýsingar er so góð sum til ber, og kann hetta eitt nú gerast við, at tilfarið á heimasíðuni verður lisið upp og teknmálstulkað.

Til § 3, stk. 1, nr. 3
Brekumboðið kann fara út til almennar myndugleikar, almennar og privatar stovnar og fyritøkur, fakfeløg og áhugafeløg at kunna um rættindi, kæru- og klagumøguleikar og vegleiða tey um, hvussu tey kunnu tryggja rættindini hjá teimum, ið bera brek, eins og um viðurskifti, sum tey ynskja at fáa í rættlag. Sum dømi kann nevnast, at arbeiðspláss og fyriskiparar av tiltøkum kunnu fáa ráð og vegleiðing um, hvussu tey tryggja atkomu.

Til § 3, stk. 1, nr. 4
Fyri at ala fram virðing fyri rættindunum hjá fólki, ið bera brek, kann Brekumboðið eitt nú vera við til at skipa fyri ráðstevnum og øðrum kunningarátøkum, eins og fara út á skúlar og lærustovnar at veita frálæru við tí fyri eyga at virka fyri, at samfelagið er upplýst og betur rúmar fólki, ið bera brek.

Til § 3, stk. 1, nr. 5
Ein partur av arbeiðinum hjá Brekumboðnum er at gera frágreiðingar og kanningar um viðurskifti hjá fólki, ið bera brek. Hesar kunnu gerast í samstarvi við Fróðskaparsetrið, Hagstovuna ella aðrar viðkomandi partar.

Í hesum sambandi er tað uppgávan hjá Brekumboðnum at fylgja við í almennum viðurskiftum og umstøðum hjá fólki, ið bera brek, í Føroyum.

Tað er uppgávan hjá Brekumboðnum at savna saman vitan um, hvussu umstøðurnar hjá fólki, ið bera brek, eru í Føroyum, og um hetta er í samsvari við breksáttmálan og innlendis lóggávu. Eisini er tað uppgávan hjá Brekumboðnum at tosa søk teirra í hesum sambandi. Fyri á besta

hátt at røkka hesum endamáli, kann Brekumboðið biðja um at sleppa at vitja stovnar og støð, har fólk, ið bera brek, eru, ella við at biðja almennar myndugleikar um at lýsa teirra politisku avgerðir og fyrisitingarligu siðvenjur á teimum økjum, sum hoyra til myndugleikan.

Umráðandi er, at Brekumboðið fær kunning um viðurskifti hjá fólki, ið bera brek. Brekumboðið kann biðja stovnar, feløg, virkir og onnur, ið hava samband við fólk, ið bera brek, upplýsa um teirra virksemi. Eisini kann Brekumboðið biðja um upplýsingar, ið metast at vera viðkomandi í mun til rættindi og viðurskifti hjá fólki, ið bera brek. Talan skal vera um yvirskipaðar upplýsingar, og ikki upplýsingar um einstakar persónar ella einstøk mál.

Brekumboðið kann biðja um at sleppa at tosa við tey, sum fáa tænastu. Tað er tó upp til tann einstaka, um hann vil úttala seg til Brekumboðið. Endamálið er einans at savna saman vitan um tey, ið bera brek og teirra umstøður. Tann vitanin, sum Brekumboðið fær, kann einans nýtast yvirskipað at lýsa korini hjá fólki, ið bera brek.

Um Brekumboðið, í sambandi við vitjanir, kemur fram á órógvandi viðurskifti, skal fráboðan um hetta latast víðari til rætta myndugleika. Um Brekumboðnum verður noktað at koma á vitjan, kann Brekumboðið umhugsa at venda sær til avvarðandi myndugleika fyri at fáa eina meting av, hvørt noktanin gevur høvi til stúran.

Til § 3, stk. 1, nr. 6
Sum ein liður í at gera røddina hjá fólki, ið bera brek, týðiliga í almenna rúminum, er tað neyðugt, at Brekumboðið er sjónligt m.a. á sosialum miðlum, og kann traðka fram í fjølmiðlunum. Brekumboðið skal av sínum eintingum taka upp spurningar og viðurskifti, sum umboðið metir er viðkomandi, og á henda hátt varpa ljós á viðurskifti, sum tørvur er á, og á viðurskifti, sum krevja ábøtur.

Brekumboðið kann eisini stuðla undir, at fólk, ið bera brek, sjálvi koma til orðanna í m.a. kjaki, og stuðla undir, at fólk, ið bera brek, verða spurd um viðurskifti, sum viðkoma teimum.

Til § 3, stk. 2.
Brekumboðið skal í øllum sínum virksemi, í størst møguligan mun, hoyra fólk, ið bera brek, og áhugafeløgini á brekøkinum. Hetta kann Brekumboðið m.a. gera við at tosa við fólkini sjálvi eins væl og við áhugafeløg á brekøkinum, t.e. limafeløgini í MEGD, og áhugafeløg annars, ið umboða fólk, ið bera brek. Brekumboðið kann eitt nú hoyra hesi við at fara á vitjanir ella bjóða teimum á fundir um ymisk evni.

Nøkur fólk, ið bera brek, hava avbjóðingar við eitt nú at hoyra, tosa, minnast, skriva og lesa. Í teimum førum er neyðugt, at Brekumboðið tryggjar, at tey eisini verða hoyrd við m.a. at nýta aðrar samskiftishættir, tulk, eins og at tosa við starvsfólk og avvarðandi, sum eru um fólkini.

Til § 4
Brekumboðið er hoyringarpartur, tá ið landsstýrið sendir lógaruppskot ella kunngerðir til hoyringar. Eisini kann Brekumboðið koma inn til hoyringarfundir, og Løgtingið og landsstýrið kunnu ráðføra seg hjá Brekumboðnum í sambandi við lógarsmíð og tílíkt.

Til § 5
Ársfrágreiðingin hjá Brekumboðnum skal lýsa virksemið farna árið, harímillum hvat Brekumboðið hevur arbeitt við, og á hvønn hátt, so sum fokusøkir, vitjanir, úrslit og niðurstøður.

Til § 6
Greinin ásetur reglur um, hvussu leingi starvið sum Brekumboð kann røkjast, áðrenn søkjast skal av nýggjum. Sum ein liður í at tryggja óheftni, verður starvið sum Brekumboð lýst leyst. Dentur verður lagdur á, at Brekumboðið hevur neyðugan førleika til at røkja starvið, bæði fakliga og persónliga. Orsøkin til at starvssetanin er í fimm ár við møguleika fyri leingjan í upp til átta ár, er bæði at tryggja óheftni, tí setanin ikki fylgir einum valskeiði og tí mett verður, at ein fimm ára setan somuleiðis gevur tí, sum settur verður, tíð til at uppbyggja stovnin, og at seta seg væl inn í arbeiðsøkið. Setanin kann leingjast í upp til átta ár uttan at lýsa starvið leyst av nýggjum. Nevndin fyri Brekumboðið skal hoyrast, áðrenn støða verður tikin til at leingja setanina.

Til § 6, stk. 2
Brekumboðið skal hava fakligan serkunnleika um lógir og skipanir og góðan kunnleika til viðurskifti, sum serliga eru viðkomandi fyri fólk, ið bera brek, í síni heild. Brekumboðið skal halda eyga við, at lóggáva, tænastur og tilboð, sum viðvíkja fólki, ið bera brek, eru í samsvari við breksáttmálan.

Brekumboðið skal hava viðkomandi útbúgving á kandidatstøði ella líknandi. Dømi um viðkomandi útbúgvingar eru løgfrøði, samfelagsfrøði og stjórnmálafrøði. Tá ið sagt verður "ella líknandi" er talan til dømis um eitt ára master, eins og námsfrøðiútbúgving, læraraútbúgving ella sosialráðgevaraútbúgving við yvirbygnaði, ið ger persónin føran fyri at røkja uppgávurnar sambært hesi løgtingslóg.

Til § 6, stk. 3
Ásetingin í stk. 3 skal tryggja, at Brekumboðið er politiskt óheft, og at starvið hevur eina serliga vernd móti uppsøgn. Tað er tí greitt ásett í lógini, undir hvørjum treytum Brekumboðið kann verða loyst úr starvi. Avgerð um at loysa Brekumboðið úr starvi kann ikki kærast til annan fyrisitingarmyndugleika. Verður Brekumboðið loyst úr starvi, verður starvið lýst leyst av nýggjum. Brekumboðið kann ikki verða loyst úr starvi av øðrum orsøkum, enn ásett í § 6, stk. 3, nr. 1-2.

Til § 6, stk. 3, nr. 1
Tað skal vera skjalprógvað við fleiri ítøkiligum dømum, at Brekumboðið vanrøkir uppgávurnar sambært hesi lóg. Einstakir álvarsligir feilir kunnu eisini vísa, at Brekumboðið ikki hevur neyðuga førleikan til at røkja uppgávuna.

Um Brekumboðið t.d. javnan og uttan haldgóða grund ikki møtir á fundi við nevndina fyri Brekumboðið, er hetta at meta sum vanrøkt av starvinum.
Brekumboðið kann bert sigast úr starvi, tá ið talan er um eina slíka vanrøkt ella álvarsligar ella endurtiknar feilir, sum gera, at Brekumboðið frameftir ikki kann røkja uppgávu sína á forsvarligan hátt.

Til § 6, stk. 3, nr. 2
Sum dømi um atburð, sum týðiliga minkar um álitið á, at Brekumboðið kann røkja uppgávur sínar á fullgóðan hátt, kann nevnast, at Brekumboðið fær dóm fyri brot á revsilógina, t.d. fíggjarligan kriminalitet ella harðskap. Annað dømi kann vera, at Brekumboðið misnýtir sína játtan ella misnýtir sítt starv til egnan ella annans vinning. Somuleiðis fer tað minka munandi um álitið á skipanina og førleikan at røkja uppgávuna, um Brekumboðið møtir til arbeiðis ávirkað.

Til § 6, stk. 4
Um nevndin metir, at Brekumboðið vanrøkir uppgávurnar ella ber seg at á ein hátt, sum týðiliga minkar um álitið á, at Brekumboðið kann røkja sínar uppgávur til fulnar, kann meirilutin í nevndin mæla til, at Brekumboðið verður loyst úr starvi. Talan er um eitt skrivligt tilmæli við grundgevingum, sum er undirskrivað av meirilutanum í nevndini fyri Brekumboðið.

Landsstýrisfólkið skal kanna, um treytirnar fyri uppsøgn eru uppfyltar áðrenn Brekumboðið verður loyst úr starvi.

Til § 7
Til § 7, stk. 1 og stk. 2.
Brekumboðið er setanarmyndugleiki og avger sjálvt, hvøjum fakligum kunnleika tørvur er á, hvørjar uppgávur skrivstovan røkir, eins og um fólk verða sett í starv ella vitan verður keypt uttanífrá, tó innanfyri verandi játtan.

Til § 7, stk. 3.
Sum dømi um serkunnleika, sum Brekumboðið kann taka við í arbeiði sítt, kann nevnast byggifrøðingar, kt-serfrøðingar, námsfrøðingar o.s.fr.

Til § 8
Til § 8, stk. 1 -3.
Greinin ásetur, hvussu nógvar limir og varalimir nevndin hevur, og hvussu teir verða tilnevndir. Tað er landsstýrisfólkið á økinum, sum heitir á løntakarar, arbeiðsgevarar, kommunurnar, almanna-, heilsu- og skúlaøkið um at koma við tilmæli til, hvør skal sita í nevndini fyri Brekumboðið. Hesi skulu helst tilmæla fýra fólk hvør, sum tey meta eru skikkað til at umboða teirra øki. Av hesum fýra velur landsstýrisfólkið ein lim og ein varalim.

Forfólkið í MEGD er fastur limur í nevndini, og næstforfólkið er varalimur. Umboðið fyri MEGD umboðar limafeløgini í MEGD.

Løntakarar eru fakfeløgini á almenna og privata arbeiðsmarknaðinum. Arbeiðsgevararnir eru somuleiðis bæði fyri privata og almenna geiran. Kommunurnar eru tey økir, ið kommunurnar umsita, so sum dagstovnaøkið, eldraøkið og bygging av almennum bygningum. Almannaøkið er Almannaverkið, onnur, ið veita tænastur sambært lóggávu á almannaøkinum, og aðrir stovnar undir Almanna- og mentamálaráðnum, ið virka innan almannaøkið. Heilsuøkið er Sjúkrahúsverkið, Heilsutrygd, Fólkaheilsustýrið og aðrir stovnar undir Heilsumálaráðnum, ið virka innan heilsuøkið. Skúlaøkið er fólkaskúlar, miðnámsskúlar, Fróðskaparsetrið og aðrir stovnar undir Barna- og útbúgvingarmálaráðnum, ið virka á skúlaøkinum.

Tey, sum verða tilnevnd í nevndina fyri Brekumboðið, skulu hava ein breiðan kunnleika um sítt øki, eins og innlit í viðurskifti, sum serliga eru viðkomandi fyri fólk, ið bera brek. Best er, um limirnir hava arbeitt ella arbeiða við fólki, ið bera brek, ella viðurskifti á brekøkinum.

Fyri at landsstýrisfólkið skal kunna taka avgerð á upplýstum grundarlagi, skulu útbúgving og viðkomandi royndir lýsast, tá ið tilnevnt verður.

Fyri at tryggja óheftni og armslongd frá politisku skipanini, kunnu starvsfólk í stjórnarráðum og kommunustýrislimir ikki vera limir í nevndini fyri Brekumboðið.

Til § 8, stk. 4 -6
Fyri at tryggja framhald í nevndini, verður øll nevndin ikki skift út samstundis. Allir limir og varalimur vera valdir fyri fýra ár, men ávikavist tríggir og tríggir limir standa fyri vali annaðhvørt ár. Fyrstu setu verða tríggir av limunum settir fyri eitt tvey ára tíðarskeið, og tríggir fyri eitt fýra ára tíðarskeið. Forfólkið í MEGD er fastur limur, og verður skift út, tá ið nýtt forfólk í MEGD verður valt. Nevndin skipar seg sjálv við formanni, næstformanni og skrivara.

Til § 9
Nevndin er samansett av fólki, sum saman hava eina breiða samfelagsumboðan og hava eina vitan um tey økir í samfelagnum, har fólk, ið bera brek, virka og skulu rúmast. Nevndin hjálpir Brekumboðnum at finna fram til, hvørji fokusøkir og átøk skulu raðfestast í virkseminum. Hetta er ein natúrlig uppgáva hjá nevndini, av tí at Brekumboðið einsamalt ikki kann hava serkunnleika á øllum økjum, ið viðkoma fólki, ið bera brek. Tí skal nevndin veita kunning og ráðgeving til Brekumboðið, eins og at Brekumboðið kann venda sær til einstøku limirnir, tá ið tørvur er á tí.

Nevndin skal virka sum eitt serligt netverk hjá Brekumboðnum. Brekumboðið kemur við sínum egnu úttalilsum, og hevur ábyrgdina av sínum virksemi. Tað er Brekumboðið, sum myndar stovnin alment. Brekumboðið kann ráðføra seg við nevndina, áðrenn støða verður tikin til serligar trupulleikar ella prinsippiel mál.

Nevndin skal samstundis, sum hon er sparringspartnari hjá Brekumboðnum, eisini halda eyga við, at Brekumboðið røkir sínar uppgávur og skyldur. Hetta ger nevndin m.a. við at hava regluligar fundir við Brekumboðið. Miðað verður ímóti at hava í minsta lagi fýra fundir árliga.

Nevndin kann eisini biðja um kunning frá Brekumboðnum uttan um fundirnar og ársfrágreiðingina. Um nevndin verður varug við, at Brekumboðið ikki røkir sínar uppgávur og skyldur, skal nevndin kunna landsstýrisfólkið um hetta.

Til § 10
Lógin kemur í gildi 1. januar 2025. Tá lógin er samtykt, verður farið undir fyrireikandi arbeiðið at seta Brekumboðið á stovn og at finna hóskandi staðseting til Brekumboðið.

Almanna- og mentamálaráðið, 18. desember 2023

Sirið Stenberg
landsstýriskvinna

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Ummælisskjal
Fylgiskjal 2: Ummæli frá Løgtingsins umboðsmanni
Fylgiskjal 3: Ummæli frá Fíggjarmálaráðnum
Fylgiskjal 4: Ummæli frá Kommunufelagnum
Fylgiskjal 5: Ummæli frá MEGD
Fylgiskjal 6: Ummæli frá Felagnum Hoyr
Fylgiskjal 7: Ummæli frá Landsfelag Pensjónista
Fylgiskjal 8: Ummæli frá Føroya Arbeiðsgevarafelag
Fylgiskjal 9: Ummæli frá Føroya Lærarafelag og Føroya Pedagogfelag
Fylgiskjal 10: Ummæli frá Sosialráðgevarafelag Føroya
Fylgiskjal 11: Sáttmáli Sameindu tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek